

Nieuwsbrief voor de donateurs van de Stichting Vrienden van het Fruitteeltmuseum

Nummer 35, april 2020

COLOFON

De Slanke Spil is een uitgave van de
Stichting Vrienden van het
Fruитеeltmuseum in Kapelle

Oplage: 320 exemplaren
Bankrekening : NL88RABO0331556790
email St. Vrienden: vriendenvanfm@zeelandnet.nl

Bestuursleden

Bram Jille (voorzitter)
Jan Moerdijk (secretaris)
Ine Overwater (penningmeester)
Eelke de Jong
Dieneke Vermaire

Museum

Adres: Annie MG Schmidtsingel 1
4421 PM Kapelle
Telefoon: 0113-34 49 04
Website: www.fruитеeltmuseum.nl

Redactie Slanke Spil

Cathrien Kole
Ad Kole
Bram Jille
email Slanke Spil: koleburger@zeelandnet.nl

In dit nummer:

Van de voorzitter	01
Voorlopig Jaarprogramma 2020	02
Hoe komt 'De Slanke Spil' aan haar naam	02
Nieuwe wisselexpositie	02
	03

Museumvoorwerp uitgelicht	03
Over de museumtuin	03
Stoepsteen Van der Have	04
Interview met vrijwilliger	05
Nieuws van de sponsorcommissie	05
Over de IJsbout en de Rousselet d'Hyver	06
Eerste vrouwelijke veilingmeester	08
Recept Fruitsalade	08
Sponsors	09/10

Van de voorzitter

Beste Vrienden en Vriendinnen,

Het voorjaarsnummer van de Slanke Spil ligt weer voor u. De redactie heeft opnieuw haar best gedaan een gevarieerd aantal artikelen voor u bij elkaar te zoeken. En u had het natuurlijk al gezien: vanaf deze uitgave gebruiken we een andere en frissere aanhef. Het is even wennen misschien, maar we hopen dat u het leuk vindt. En deze kleurrijke kop komt goed van pas, want het zijn vreemde tijden door de corona crisis. Eigenlijk alle activiteiten zijn geannuleerd en dat is maar goed ook.

De gezondheid van eenieder staat uiteraard op de eerste plaats. Het museum is al enige tijd gesloten, in ieder geval tot 1 juni a.s.

De lezing die we als bestuur hadden georganiseerd voor 16 maart 2019 hebben we ook moeten annuleren. Zoals het er nu uitziet hopen we dat Mevr. Baart haar mening over het uitdagende thema: 'het consumentengedrag en de verleidingen van de supermarkt' in het najaar toch zal kunnen delen met ons. U krijgt daarover nog nader bericht.

Ook het jaarprogramma van het museum is uiteraard volledig veranderd.

Op het moment dat we dit schrijven (eind maart) is er eigenlijk nog niets te plannen.

Maar zodra er weer iets georganiseerd kan worden, zullen we u zeker per mail of via publicaties in de krant hierover inlichten.

Het is inderdaad een donkere tijd, die voor veel mensen angstig en verwarrend is.

Maar als u even een frisse neus haalt in de polders lopend of op de fiets, ziet u dat het nieuwe voorjaar gewoon doorgaat met de vele mooie bloemen en planten die gaan uitlopen en de schitterende bloesem van de fruitbomen. Ik hoop dat u er – ondanks de vreemde periode waarin we zitten – toch van kunt genieten, misschien nog wel meer dan in andere jaren.

Blijf gezond. Ik wens u veel leesplezier

Bram Jille (voorzitter)

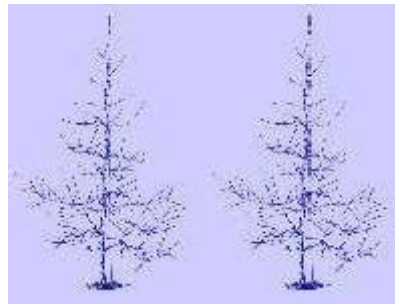
Voorlopig programma 2020 Fruitteeltmuseum (onder voorbehoud)

Za 20 juni	Leifruitpraktijk
Za 8 aug	Jaarlijkse Fruitteeltfietstocht
Woe 26 aug	Plukmiddag
Woe 2 sept	Plukmiddag
Woe 9 sept	Plukmiddag
Woe 16 sept	Plukmiddag
Woe 14 okt	Kinderactiviteit (Herfstvakantie)
Woe 21 okt	Kinderactiviteit (Herfstvakantie – herh.)
Ma 9 nov	Lezing Vrienden van het Fruitteeltmuseum
Ma 7 dec	23-jarig bestaan
Za 12 dec	3e Leifruit(slot)bijeenkomst
Woe 30 dec	Kinderactiviteit kerstvakantie

Iedere eerste woensdag van de maand vanaf juni
HANDWERKCAFÉ

Hoe komt 'De 'Slanke Spil' aan haar naam?

Hoewel velen van u de link van Slanke Spil met de fruitteelt onmiddellijk herkennen, blijkt dat dit niet voor iedereen vanzelfsprekend is. Vandaar een korte

toelichting op het ontstaan van deze naam: In de beginjaren van het Fruitteeltmuseum werden vrijwilligers van het FM geïnformeerd over allerlei zaken door middel van een nieuwsbrief: De Spil. Een spil is een kleine, zwak groeiende boomvorm, die in de moderne fruitteelt wordt toegepast.

Toen het bestuur van de 'Vrienden van het Fruitteeltmuseum' besloot om ook voor de donateurs (de vrienden) een soort nieuwsbrief uit te geven, werd gekozen voor de naam 'De Slanke Spil'. Onderscheidend van de Spil en toch familie. Een slanke spil is, zoals je kunt verwachten, slanker dan een gewone spil: er staan nog meer bomen per hectare.

Verschillende jaren bestonden 'De Spil' en 'De Slanke Spil' naast elkaar. De vrijwilligers worden nu op een andere manier geïnformeerd, vandaar dat 'De Spil' verdween. De Slanke Spil bleef over als informatieblad van de Stichting Vrienden van het Fruitteeltmuseum.

Nieuwe wisselexpositie

Het is een goede gewoonte dat het Fruitteeltmuseum regelmatig nieuwe en ook wel verrassende zaken laat zien in de expositieruimte die je bij binnenkomst gelijk links vindt in de gang naast de koffiehok.

Vanaf 10 april 2020 zou een nieuwe QUILT EXPOSITIE starten, maar door omstandigheden die iedereen bekend zijn, zal dit op een latere datum plaatsvinden.

Deze expositie is tot stand gekomen door het uitschrijven van een wedstrijd. De wedstrijdquilts moesten geïnspireerd zijn op alles wat groeit en bloeit. Dit omdat de gemeente Kapelle, liggend midden tussen de fruitboomgaarden, ook wel de "bloesem van Zeeland" wordt genoemd en we in ons fruitteeltmuseum graag alles wat met de fruitteelt te maken heeft, willen laten zien. Er worden heel wat werken tentoongesteld. En wat ook heel leuk is: er

komt een heuse publieksprijs die door de bezoekers bepaald wordt.

Zodra het museum open gaat, kunt u nadere informatie over deze nieuwe expositie verwachten. En u bent dan natuurlijk hartelijk welkom om deze nieuwe quilt expositie dan te komen bewonderen !!

Uit het handwerkcafé

Van Adrie Eversdijk ontvingen we een afbeelding van een werkstuk, dat gemaakt is in het handwerkcafé. Jammer genoeg ligt alles nu even stil, maar we hopen dat de dames, als alles weer normaal is, weer veel mooie dingen zullen maken.

Museumvoorwerp uitgelicht: het musterdpaard

Een bijzonder voorwerp in onze museumcollectie is het musterdpaard (musterdpaerd).

In de fruitteelt werden musterd (takkenbossen) gemaakt van snoeihout.

De takkenbossen werden gevormd en gebonden op een standaard, een zogenaamd musterdpaard.

Het snoeihout werd met een hakmes op een lengte van ca. 80 cm gehakt en tussen de staanders op het spantouw gelegd. Als de ruimte tussen de

staanders vol was met takken, werd de stang door de lus van

het spantouw gestoken. Een uiteinde van de stang werd daarna aan de zijde van de haak onder de bos gestoken. Door het lange eind vervolgens over te halen en onder de haak te leggen, werd de bos gespannen. De takkenbos kon men nu met touw of draad binden. Tenslotte werd de stang weer losgemaakt: de musterd was klaar! De musterd werden opgestapeld in een 'houtvumme' (opslagplaats) om te drogen, de droge musterd werden tot in het midden van de vorige eeuw verkocht aan bakkers om de oven te laten branden.

Over de museumtuin

Veel, zo niet alles, gaat momenteel over één onderwerp dat bovendien heel veel mensen van de straat houdt. Toch is er nog leven in de brouwerij tijdens en na de huidige tijd. In 2017 hebben we met vereende krachten in het, ons, uw Fruitteelt Museum binnen een grote verandering gerealiseerd. Toen was het al de bedoeling om het "buitengebied", de tuin of tuun er voor bezoekers meer bij te betrekken. Regeren is vooruitzien en daarom is toen al de extra buitendeur gerealiseerd, zodat er doorgelopen kan worden en iedereen niet constant weer tegenkomt. Soort circulatieplan ligt er dus aan ten grondslag. Niet alleen bij prachtig mooi Zeeuws weer maar ook bij wat miezerregen en een paar knopen wind is door de tuin wandelen dan aantrekkelijker dan nu het geval is. De tuin vormt immers een wezenlijk onderdeel van onze collectie waar we met z'n allen zoveel plezier van hebben en die er dus is "ter leringhe ende vermaeck". In 2018 is Op papier door een werkgroep begonnen met de opknappbeurt van de tuin. Dat zijn we, in tegenstelling tot binnen, gaan doen met Europese subsidie. Vaak wordt geroepen dat er veel geld op de plank ligt, maar bijna altijd door met name politici die zich meestal niet realiseren hoeveel administratief werk daarbij komt kijken. Het vereist bovendien ook altijd nog een zogenaamde co-financiering. Het overige zal ik u besparen, maar neemt u van mij aan dat het een puist werk met zich meebrengt. De toekenning liet voorts in 2019 een halfjaar op zich wachten! Veel werk is er ook verzet door de mannen van de tuin, sinds de uitvoering in het najaar van 2019 ter hand is genomen. Ook anderen hebben, echter met minder zichtbare activiteiten en ondersteuning, hun steentje bijgedragen. Het lijkt allemaal zo vanzelfsprekend en vaak wordt er dan ook nog bij gezegd dat zij het voor hun eigen lol doen, maar dat mag, sterker moet ook zo zijn. Als je er geen lol in hebt

gaat het ook niet gebeuren zoals het in het Fruitteelt Museum nu is gebeurd. De tuin heeft een grote metamorfose ondergaan en is daardoor helemaal, voor en achter, beter onder diverse weersomstandigheden te bezoeken. De informatie is verbeterd en de toegankelijkheid met b.v. een rollator of rolstoel is geoptimaliseerd. Zoals vaak met die zaken moet u het overige dat nieuw is met eigen ogen gaan bekijken. De officiële opening zal nog even op zich laten wachten maar die is eigenlijk meer om met de nodige publiciteit enkele noeste werkers in het zonnetje te zetten, te bedanken voor bewezen diensten, giften, donaties, subsidies en alle vormen van steun. De tuin, het hele museum kan er weer jaren tegen en is nu ook geschikt voor veel bezoekers in groepsverband. Al dit werk is nu gedaan en hopelijk kunnen alle vrijwilligers, gastvrouwen, vast personeel, vrienden, burgers en buitenlui er binnenkort volop van genieten en ook weer in voorkomend geval "hun ei kwijt". Er staat tegenwoordig rondom de hele tuin een groen hekwerk en daarin is aan de kant van de parkeerplaats een schitterend toepasselijk, ambachtelijk gemaakt hekwerk in een Meekrap rode kleur als duidelijke ingang van het museum geplaatst! Met recht kunnen we zeggen dat alle direct betrokken, voor de broodnodige inwendige mens, met de pen, computer en papier alsmede de bats, zaag, hark, schop en schep er hebben van hun werk. Het Fruitteelt Museum mag van binnen en van buiten gezien worden en zal de toets der kritiek, want die zal er altijd zijn en blijven, glansrijk kunnen doorstaan! Het bestuur van de Stichting Bevelands Museum dankt allen die er aan hebben meegewerkt om alles te realiseren en wenst alle lezers van de Slanke Spil een gewaardeerd bezoek toe. Met groet en alle goeds, namens het bestuur,

Siebe Kramer

.....

Stoepsteen Van der Have

In het najaar van 2019 heeft een flinke verbouwing plaatsgevonden in de kantoren op het terrein van het voormalige bedrijf van DER HAVE (nu DLF) aan de kant van de Goessestraatweg.

Een aantal mensen heeft er toen voor gezorgd dat de oude stoepsteen die bij hun kantoor lag veilig is gesteld. Er waren namelijk meerdere liefhebbers voor deze beroemde stoepsteen.

Deze inderdaad beroemde tegel heeft vanaf 1885 dienst gedaan bij het toenmalige bedrijf van de heer v.d. Have aan de Biezelingsestraat (zo ongeveer tegenover de oude notariswoning, genaamd Gistellis). Bij de toenmalige verhuizing van het bedrijf naar de

Goessestraatweg is de stoepsteen meegenomen. Pas in 1982 werd deze weer in ere hersteld en voor het kantoor gelegd. Hierover is in het personeelsblad 'Kiemkracht' in 1983 nog een prachtig gedicht verschenen, wat we u niet willen onthouden: (Kiemkracht, 1983)

De stoepsteen

Het is alweer zo'n honderd jaar geleden
Dat ik met energieke tred werd betreden
Door een nog jonge ambitieuze vent
Die de hele zaadwereld heeft gekend

Veel zaai zaad is over mij heen gekomen
Tegenover mij was een kwekerij met bomen
Tot 1916 heb ik zware lasten gedragen
Sindsdien behoor ik tot de ouden van dagen

Niemand heeft meer naar mij omgezien
Gebroken ben ik, van eenzaamheid misschien
Vele jaren gingen traag aan mij voorbij
Ik was vergeten en nooit meer blij

Maar op een dag, het gebeurde waarachtig
Het was – herinner ik mij – in 1982
Toen werd ik zorgvuldig overeind getild
Van vreugde heb ik keihard gegild.

Voor de trap van 't kantoor werd ik gelegd
Eindelijk gerechtigheid, dat mag worden gezegd;
Toch ben ik niet helemaal tevreden
En wel om de volgende reden:

Veel VANDERHAVE mensen kennen mij niet
En dat doet mij erg veel verdriet;
Laat een passende tekst in mij graveren
Dat zal ik zeker weten te waarderen !

Tot zover dit oude gedicht .

In goed overleg is deze stoepsteen nu dus door het bedrijf geschonken aan het Fruitteeltmuseum. De heer Boes van DLF heeft de schenking officieel bekrachtigd tijdens zijn bezoek aan het museum in het najaar. Daar heeft de steen een mooie plaats gekregen

bij het borstbeeld van de heer Daan v.d. Have in de voortuin, Dus als u een keer het museum bezoekt, moet u daar echt even naar toe, Hij is netjes gerepareerd want er zat een flinke scheur in (hoe kan het anders na meer dan 135 jaar).

Met dank voor alle informatie van veel mensen, in het bijzonder de heer G.J. Lepoeter.

Bram Jille

Interview met vrijwilliger

Wil je je even voorstellen ?

Mijn naam is Alexander Soeters. Meestal ben ik erop de woensdag en help ik, samen met vele anderen, de tuin te onderhouden. Maar ik doe ook andere voorkomende klusjes.

Woon je in Kapelle ?

Ik ben in Middelburg geboren, maar mijn ouders verhuisden in 1977 naar Kapelle. Dus hier heb ik de meeste tijd van mijn jeugd doorgebracht. Ook heb ik vanaf 1987 een aantal jaren in België gestudeerd en gewoond. Sinds 2007 woon ik in Krabbendijke.

Wat heb je vroeger gedaan ?

Na mijn lagere schooltijd in Kapelle en het voortgezet onderwijs heb ik in Brugge zeven jaar de Hoger Middelbare Hotelschool gevolgd (A2) en ben ik afgestudeerd op Keukenmanagement. Ook volgde ik alle bakersopleidingen in Brugge. Ik heb me vooral bekwaamd in het ambacht van de patisserie. Daar heb ik een hele mooie tijd gehad: stage gelopen in diverse restaurants (zelfs met een aantal sterren) en later heb ik in bekende hotels in binnen- (België) en buitenland gewerkt. De horeca in het algemeen maar vooral gebak en lekkere dingen maken, is nog steeds mijn grote passie.

Heb je iets met fruitteelt of hoe ben je zo in het vrijwilligerswerk gerold?

Om medische redenen ben ik helaas met alle beroepsactiviteiten moeten stoppen. Daarna vond ik het toen wel leuk om een keer mee te doen met een snoei- en entcursus in het Fruitteeltmuseum. Zo ben ik er een beetje ingerold. Ik heb geen agrarische achtergrond, maar heb altijd wel veel belangstelling voor de natuur gehad. Ik werk graag in de tuin. Mijn grootouders hadden vroeger ook een fruitbedrijf. Dus het zit nog wel een beetje in het bloed misschien.

Wanneer ben je begonnen ?

Rond 2014 is het allemaal begonnen. Dus ben al een jaar zes/zeven bezig. We hebben een hele leuke en trouwe groep voor de tuin. Maar ze weten me ook goed te vinden voor andere activiteiten hoor zoals bij voorbeeld de jaarlijkse fietstocht en ook de wandeltocht, etc.

Doe je nog meer vrijwilligers werk ?

Ja de laatste tijd ben ik ook actief in de genealogie. Samen met mijn vader zijn wij aan het zoeken in de stamboom van onze familie. Dat vind ik een interessante bezigheid en zit nu ook in het bestuur van deze vereniging (NVG).

Heb je verder nog wensen ?

Nou ik hoop dat ik nog lang iets mag betekenen voor het Fruitteeltmuseum, want ik heb het goed naar mijn zin en het is een leuke enthousiaste vrijwilligersgroep. Ik ben blij ze elke week weer te zien. Die contacten zijn heel belangrijk voor mij.

Nieuws van de sponsorcommissie van de Stichting Vrienden

In de eerste maanden van 2020 hebben wij weer contact gelegd zowel telefonisch als per mail met een flink aantal bedrijven, hoofdzakelijk in de regio van Kapelle. Van sommige bedrijven komt er soms helemaal geen respons, maar er zijn gelukkig toch weer een aantal positieve reacties geweest al is niet natuurlijk niet elk bedrijf direct bereid onze Stichting te steunen, zeker voor de korte termijn. Maar er liggen nu alweer een paar afspraken waar we nog mee aan de slag gaan voor de tweede helft van het jaar. Zij staan open voor verdere informatie en willen wel verder praten.

Gelukkig hebben we inmiddels ook weer een paar mooie toezeggingen op zak voor het lopende jaar en zijn er zelfs met twee sponsors afspraken gemaakt voor respectievelijk 2 en 3 jaar.

Als u dit leest en u hebt interesse ons te steunen neem dan contact op met Jan Moerdijk (onze secretaris en lid van de sponsorcommissie). Ook als u een tip voor ons hebt met bijvoorbeeld een naam van een bedrijf willen we die graag ontvangen zodat we deze kunnen benaderen.

De sponsorcommissie staat uiteraard open voor al uw ideeën.

We werken nog steeds met een "menu" waarin onze tegenprestaties worden genoemd, bij voorbeeld over een advertentie in De Slanke Spil en bij een hoger bedrag een bordje in het museum.

Jan Moerdijk en Bram Jille

Over de Ijsbout en de Rousselet d'Hyver, of hoe de uitzonderlijk warme zomers van 2018 en 2019 hebben bijgedragen aan hun herkenning

Hennie Rossel

Inleiding

We weten dat een aantal laat-rijpe perenrassen alleen na een mooie zomer, en dan meestal alleen nog maar in het zuidelijke provincies van ons land, voldoende narijpen om voor handpeer door te kunnen gaan. Rassen als Comtesse de Paris, Le Curé en Bergamotte Esperen blijken in de noordelijke provincies kennelijk vrijwel nooit het stadium van handpeer te bereiken. De belangrijkste oorzaak hiervan is, dat wat peren betreft, wij ons op onze breedtegraad in Europa op de grens van haar natuurlijke areaal bevinden, ten minste wat geschiktheid en bruikbaarheid als handpeer betreft.

De jaren 2018 en 2019 waren bijzondere jaren, wat zomerse weersomstandigheden betreft. We zagen in 2018, en wederom het afgelopen jaar, aan het einde van de zomer en het begin van de herfst diverse appel- en perenrassen zelfs enige weken eerder dan normaal afrijpen. Bovendien vertoonden diverse rassen al vroeg de algehele rijpheidskleur. Zo bleek in 2018 de bijna altijd groengekleurde Jasappel al in oktober geheel witgeel van kleur. Normaal gesproken kennen we dat voor deze appel pas wanneer we in de maand februari zijn aangeland.

Zo ontdekten we van de Rousselet d'Hyver, een kennelijk al in 1758, in Pomologia (J.H. Knoop) beschreven peertje, voornamelijk vanwege de bijzondere warme en droge zomer, eindelijk haar waarschijnlijk juiste rasnaam.

Rousselet 'd Hyver

Maar hoe waren wij na de peer al vele jaren gekend hebbende, tot de conclusie gekomen dat wij waarschijnlijk met de Rousselet d'Hyver te maken hadden. Al enkele generaties lang kende de familie van die betreffende, inmiddels zeer oude, maar nog bijzonder gave boom deze uitsluitend als een stooftje, maar waarvan ze de naam van het ras overigens niet kenden. Ook wij konden lange tijd niet tot een bevredigende conclusie omtrent haar feitelijke naam komen. Totdat tot mijn, en niet in het minst tot de verbazing van de huidige eigenaren, in het seizoen 2018 bleek dat het medio oktober, zo van de boom, een uitstekend smakend handpeertje bleek te zijn. De lange, warme zomer had uiteindelijk kennelijk tot de oplossing van dit probleem geleid. Overigens, qua uiterlijke vruchtkenmerken komt ze ook vrij goed overeen met wat Knoop hierover vermeldt.

De Ijsbout

Dit bracht ons op het tweede en eigenlijk het hoofdonderwerp van de onderhavige beschouwing: de Ijsbout, in het bijzonder haar herkomst. Die is namelijk tot nu toe geheel onbekend.

Het betreft zondermeer een zeer duurzame en ooit ook geliefde stooftje, die ook wel tegen een stootje kan. De peren die ik eind oktober vorig jaar had geplukt van enkele van de bomen die ik hier in de Achterhoek had gevonden, liggen er ook nu, in maart ogenschijnlijk nog vrij gaaf bij. Van de pluk in 2018 was dat tot begin mei zelfs nog het geval.

Zelfs de zware nachtvorst in 2019, in februari en maart, en in veel mindere mate in februari van dit jaar, 2020, hadden de buiten bewaarde vruchten gemiddeld goed doorstaan.

Over haar herkomst vinden we in de Nederlandse literatuur weinig meer dan dat de oorsprong van deze vroeger vrij bekende en geliefde stooftje in nevelen is gehuld.

Ze was slechts kort genoemd in de Eerste en Tweede beschrijvende Rassenlijsten voor Fruit - de uitgaves van 1933 en 1935 dus. Daarnaast slechts in de als een losbladige serie uitgegeven Nederlandse Fruitsoorten, geproduceerd door de Nederlandschappij Heide- maatschappij (1942-48).

Dat we nu mogelijk tot de oplossing van het mysterie van de herkomst en feitelijke identiteit van de Ijsbout lijken te zijn doorgedrongen, is deels een gevolg van de uitzonderlijke, lange, warme, bijna 'mediterrane' zomers die we in 2018 en ook weer in 2019 beleefden.

Voornamelijk vanwege haar treffende overeenkomst in vorm en vruchtkenmerken en de door Knoop

aangegeven tijd van rijpheid, alsook zijn beschrijving van haar culinaire eigenschappen, waren mij diverse punten van overeenkomst tussen de Ijsbout en in de oude Franse pomologische literatuur beschreven Besi d'Héry opgevallen.

Knoop zegt bijvoorbeeld expliciet over deze peer dat *“haar Vleesch is hier te Lande bros, en wat droog, van een zeer geringe smaak, weshalven ze niet anders dient, zelfs niet omtrent Parijs, dan om te stoven, daar ze zeer toe geacht wordt”*.

Met andere woorden, ook al laat men haar volledig afrijpen, het eigenlijk tóch een peer is die zich het beste leent voor gebruik als stoofpeer, en een hele fijne zelfs. Dit was ook de belangrijkste constatering van andere bekende 18e eeuwse Franse pomologen, zoals Leroy (1).

Dat deze peer eigenlijk nooit als een geschikte handpeer werd beschouwd, ook niet in veel zuidelijker streken, was dus al veel eerder bekend. Mijn eigen ervaring aan e einde van 218 en 2019 met peren die we zo laat mogelijk hadden geplukt is van eenzelfde toonaard.

Er zijn ook vrij gedetailleerde beschrijvingen van vruchtkenmerken en groeikarakteristieken in literatuursamenvattingen betreffende de Besi d'Héry te vinden in de 19e eeuwse Duitse pomologische literatuur (2, 3). Echter, de peer onder deze naam gekend, schijnt nu niet meer voor te komen, want wij weten van geen enkele bron waarin van het mogelijk nog huidige voorkomen van de Besi d'Héry melding wordt gemaakt.

Op assortimentslijsten van Nederlandse boomkwekers valt op dat er een aantal is die vanaf een bepaald tijdstip een peer onder de naam Ijsbout gingen voeren. Dat was overigens in alle gevallen pas vanaf begin 1909 (Kuiper, Veendam, 1912; Keessen, Aalsmeer; Van Rossem, Naarden, 1927; Ebben en Zonen, Cuyk a.d. Maas; 1916/17; Keessen Jr. & Zonen, Aalsmeer, 1916; Heusinkveld, Lichtenvoorde, 1934). P. Visser, Naarden, 1938/39)

Ook interessant is dat we de naam Besi d'Héry slechts op één zeer oude assortimentslijst van vóór 1900 zien vermeld, en wel op die van J. Wttewaal, te Voorst, bij Zutphen, daterende van 1852. Hij vermeldt hierbij dat het 'op warme gronden' een 'harde brekende' peer is, die middelmatig groot en bijna rond van vorm en van '1e kwaliteit' is.

Op een tweede assortimentslijst, van enkele jaren later, die we van deze boomkweker vonden, blijkt deze al niet meer genoemd te worden.

De Besi d'Héry zou overigens volgens Leroy (1), die hier Le Lectier uit diens *Catalogue des arbres cultivées dans son verger et plant* (1628) citeert, een natuurlijke (wilde) zaailing zijn, gevonden in een bos bij het plaatsje Héry, in Bretagne, niet ver van Nantes, door Le Lectier overigens als Besi Dairy gespeld. Besi betekent in de lokale taal kennelijk 'wilde zaailing'.

Volgens genoemde bronnen was deze peer de meeste jaren, ook in Frankrijk, veel meer een overigens goede peer voor keukengebruik. Le Lectier vermeldt zelfs in bovengenoemde publicatie dat deze peer daar al vrij lang algemeen werd geteeld.

Geraadpleegde beschrijvingen en literatuuroverzichten schetsen dus alle ongeveer eenzelfde beeld van de Besi d'Héry, zijnde zeer laat-rijpend, het beste voor keukengebruik geschikt en, behalve na uitzonderlijk mooie, warme zomers, in de meeste jaren nimmer goed afrijpend tot een min of meer acceptabele handpeer.

Op de assortimentslijst van de fa. Visser te Naarden, daterende van 1938/39 wordt vermeld dat het als uitstekende stoofpeer te gebruiken is van januari tot april, dat ze pas op het laatst van oktober dient te worden geplukt. Maar, het meest interessante hier is dat deze boomkweker als synoniem voor deze peer IJzerpeer opgeeft, een naam die we ook al tegen kwamen op de veel oudere lijst uit 1865/66 van Elbert van Donkersgoed, op Schovenhorst, bij Putten.

In conclusie: onze eens zo bekende Ijsbout zou wel eens de al veel eerder, vóór 1628 al in Bretagne gevonden en ooit kennelijk zowel in Frankrijk als Duitsland verspreide en beschreven Besi d'Héry kunnen zijn. En, dat deze aanvankelijk hier te lande ook als IJzerpeer gekend was.

Het feit dat deze in ons land, zoals ook trouwens door Knoop al was aangehaald op grond van ervaring met deze peer in de buurt van Parijs, in verreweg de meeste jaren eigenlijk alleen geschikt is voor keukengebruik, komt daarbij steeds weer naar voren.

Ijsbout

Eerste vrouwelijke veilingmeester op de veiling in Kapelle

Dat nieuws haalde zo ongeveer de landelijke pers. Een vrouw als veilingmeester in de tachtiger jaren van de vorige eeuw in Zeeland ??

Ja, zo ging het toen echt. En nog steeds woont Willy Wagenaar in Kloetinge, waar we met haar terugblikken op, zoals ze zelf zegt, een hele leuke en mooie periode in haar leven op de veiling in Kapelle. Ze is geboren in 1931. Het lopen gaat niet meer zo best, maar haar geheugen is nog prima. Een interessant verhaal, zeker voor die tijd.

Gerard Ruissen de bekende veilingmeester ging in 1983 met pensioen en Willy Wagenaar zag haar kans schoon. Als seizoenshulp was ze eind jaren zestig gestart bij de veiling. Eerst op kantoor, waar ze doorgroeide naar hoofdboekhoudster. Maar toch miste ze een beetje de spanning. Ze trok de stoute schoenen aan en meldde zich bij de toenmalige directeur, de heer Vermaire, die wel heel raar opkeek. Na overleg in het bestuur ging men tot haar verrassing akkoord. Ze heeft nooit één dag spijt gehad. "De eerste dagen waren wel spannend hoor, maar ik had goede hulp aan de afslager Adrie Oele en had snel de techniek onder de knie. Er was wel eens een akkefietje maar de kopers wisten al snel met wie ze te doen hadden. Ik was - denk ik - wel streng maar rechtvaardig". Mevrouw Wagenaar vertelt verder: "Het kon er spannend aan toe gaan maar de kopers

wisten bij mij wel waar ze aan toe waren. Ik kende heel veel telers en afnemers. Het gaf me nadat de veiling was afgelopen was en er best spanning en emotie in de zaal hing, altijd een fijn gevoel dat ik het zaakje toch maar bij elkaar had gehouden en alles in goede banen had geleid". Ze

begreep wel dat er af en toe een felle discussie tussen een paar kopers plaatsvond want die stonden en staan nog steeds onder grote druk.

Maar, zo zegt ze met trots : "ik heb toch altijd de rust kunnen bewaren in de zaal". Ze vervolgt : " Ja het waren inspannende gebeurtenissen, je moet niet alleen de orde handhaven maar tevens uit je hoofd bijhouden hoeveel er van een kavel overblijft nadat een koper daar een deel van heeft gekocht".

Toen de veiling naar de Smokkelhoek is verhuisd, heeft ze nog één jaar gewerkt maar in 1988 is ze gestopt, Haar man had een melkveebedrijf in Kloetinge, waarin ze naast haar veilingwerk altijd heeft meegeholpen. Dat betekende dus, dat ze iedere dag om 5 uur mee ging melken. Ze zorgde er echter wel voor, dat ze altijd keurig om half negen op het veilingkantoor was.

Inmiddels zijn de koeien alweer een flinke tijd geleden verkocht. Haar man is helaas vorig jaar overleden. Ze woont nu nog alleen op de boerderij maar gaat binnen enkele maanden verhuizen dichterbij haar familie in Zoetermeer.

Wij wensen Mevrouw Wagenaar nog veel gezondheid en succes voor de toekomst . Ja, in de fruitwereld heeft ze echt geschiedenis geschreven.

Bram Jille

Fruitsalade met aardbeien

Ingrediënten:

500 gr aardbeien

3-4 handsinaasappels

1 limoen, sap - 1 el honing

2 el amandelschaafsel, geroosterd

een paar blaadjes munt, fijngehakt

Griekse yoghurt, hangop of vanille ijs, voor erbij

Deze fruitsalade met aardbeien en sinaasappel is heel simpel, maar onwijs lekker. Soms is het te warm om te bakken, maar wil je wel uitpakken met een lekker nagerecht. Daarom dit recept voor een zomers dessert. Aan vers fruit hoef je eigenlijk weinig extra toe te voegen, het is zo al heel erg lekker. Door de frisse dressing en de gehakte munt krijgt het fruit is deze fruitsalade een extra fijne smaak. Natuurlijk kun je ook ander vers fruit aan dit fruitsalade recept toevoegen. Denk daarbij aan verschillende soorten meloen, mango, blauwe bessen of frambozen. Met relatief

weinig moeite maak je gemakkelijk dit verfrissende dessert!

Dit zijn onze sponsoren:

JUMBO
Van Boven

notarissen & adviseurs
Meijling & Sarneel
Kapelle Borsele
www.meijling-sarneel.nl

 VAN IPEREN
groeispecialist sinds 1921

**Vogelaar
Vredehof**

 Annet Nijssen
makelaar & taxateur

INTEC
INSTALLATIETECHNIEK

frui**th**òf

 FruVo b.v.

Cees Kole
MAKELAARS TAXATEURS

**Fruit
Masters.**

De Fruittuin

Boomkwekerij en Groenbedrijf
Wemeldingse zandweg 4b www.defruittuin.com info@defruittuin.com tel:0113-342944

Rabobank
Oosterschelde

JUUST
daarom!